

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ СТВОРЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Петро СТЕХІН,
Президент Миколаївського
міського інтелектуально-
комп'ютерного клубу «Третя
хвиля», інженер-системотехнік

Уперше за всю історію незалежності України реформування місцевого самоврядування набуло практичного характеру. Це стало можливим завдяки твердому курсу керівництва держави спрямованого на залучення мільйонів українських громадян до справи відродження України, спрямування творчості мас на розвиток місцевого самоврядування.

Відтак, місцеві громади України одержали неповторний шанс вийти на якісно новий рівень життя, своїм інтелектом та волею вибороти достойне місце в цивілізованому світі.

У той же час слід наголосити, що останні муніципальні перетворення суттєво, а за деякими напрямками й принципово, відрізняються від тих соціально-економічних перетворень, що вже третій рік поспіль проводяться в Україні. Зокрема, об'єктами реформування стають понад 12 000 міс-

цевих територіальних громад, де проживає близько 46 000 000 українців, які, за задумом реформаторів, саме в громадах будуть одержувати основні соціальні та адміністративні послуги. Тобто муніципальні реформи носять не загальний, а суто «гранульований» характер — до громади, до окремої особистості.

Це потребує створення спеціального механізму реалізації реформи місцевого самоврядування в Україні, який би, базуючись на діючому механізмі загальнодержавних соціально-економічних перетворень, задовольняв вимоги муніципального середовища.

Таким чином, механізм реалізації реформи місцевого самоврядування в Україні визначається нами як цілеспрямовано спроектована та матеріалізована сукупність взаємопов'язаних, взаємоузгоджених та взаємобалансованих принципів, методів, засобів і процесів, що забезпечують повноцінне, своєчасне та безпечне виконання поставлених завдань і досягнення проголошених цілей муніципальних перетворень.

Слід визнати, що на сьогодні ми практично не маємо адекватних механізмів успішних та безпечних муніципальних реформ в Україні. Відсутні також і важливі передумови їх створення, а саме:

а) немає готових механізмів успішного реформування муніципальної сфери України, відпрацьованих в інших країнах і готових до безпосереднього переносу на терени української муніципальної реформи;

в) процедурно-технологічний менталітет українських реформаторів місцевого рівня суттєво не співпадає зі світовими тенденціями у формуванні відкритого глобального інформаційного, а надалі й когнітивного суспільства, в умовах якого можуть бути успішними не тільки в соціально-економічній, а й соціально-гуманітарній реформі;

г) муніципальний загал України ще

не уявляє себе на світових ринках в умовах глобальної кризи, вже не кажучи про те, що він не готовий стати їх учасником і не бачить загроз, які несе глобалізація місцевим громадам, і водночас не бачить переваг, які їм ця глобалізація надає;

г) у муніципальному середовищі існує досить стійка пасивність до намірів та зусиль центральної влади робити беззаперечні та послідовні кроки щодо децентралізації влади;

д) водночас спостерігається неспроможність і нерішучість самих місцевих територіальних громад, їх керівного корпусу до суттєвих змін, до виходу їх у «вільне плавання» на світові ринки в умовах глобальної кризи;

е) у муніципальній сфері України відсутні навіть ознаки цивілізованого ринку знань, тільки яким і можна подолати складність, що виникатиме в процесі реформування та розвитку країни;

є) адміністративно-територіальна реформа та реформа місцевого самоврядування є складовою частиною більш широкої програми реформ в Україні, але механізми їх реалізації не відповідають вимогам муніципальних реформ, які є більш складними та зосередженими на повсякденних особистих проблемах десятків мільйонів громадян нашої країни;

ж) відсутній систематичний і глибокий моніторинг муніципального середовища за показниками, які б гарантували заданий результат реформ;

з) фахівців, спроможних вирішувати проблеми створення, впровадження та застосування повноциклових, повномасштабних механізмів реформування муніципальної сфери України, вкрай обмаль. Вони розпорошені, працюють виключно на ентузіазмі, на власних ресурсах. У той час, коли проблема механізмів успішної реалізації муніципальних ідей влади є вочевидь актуальною і водночас мало усвідомленою.

Зрозуміло, що без наявності якісних механізмів здійснення українських муніципальних реформ не можна навіть сподіватись на успішне їх проведення. А оскільки центральна влада рішуче налаштована на кардинальне вдосконалення місцевого самоврядування в Україні, залишається один тільки вихід: випереджаючими темпами, спільними зусиллями інтенсивно створювати механізми реформування, використовуючи всі наявні ресурси влади, громад та бізнесу.

Технології створення таких механізмів існують. Вони регламентовані міжнародними стандартами управління якістю ISO, CALS-технологіями. Ними передбачено створення та повножиттєве супроводження складних соціо-технічних систем, технології стратегічного планування, стратегічне програмування, інноваційний та операційний (виробничий) менеджмент, процедури програмно-цільового методу управління розвитком, стандартами створення та впровадження комп'ютерних інформаційно-комунікаційних систем, міжнародні правилами рейтингування конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості тощо. Ці ж правила та процедури повинні застосовуватися і при впровадженні запозичених з інших країн прототипів механізмів реформування.

Принципових перешкод для випереджаючого створення механізмів проведення муніципальних реформ в Україні немає, необхідно тільки надавати цьому напрямку державного пріоритету, та комплексного забезпечення необхідними ресурсами.

Важливими передумовами для створення ефективних механізмів муніципальних реформ в Україні на сьогодні, як мінімум, є:

а) Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»;

б) проект Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, представлений на засіданні Ради регіонів 21 березня 2013 року;

в) Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, затверджена Указом Президента України від 24 березня 2012 року № 212/2012;

г) Європейська хартія місцевого самоврядування;

г) Стратегія інновацій та належного врядування (The Strategy for Innovation and Good Governance at Local Level), прийнята Комітетом міністрів Ради Європи в 2008 році;

д) Міжнародна система стандартів управління якістю ISO 9000;

е) світові досягнення науково-технічного прогресу в сфері соціально-гуманітарних та комп'ютерно-комунікаційних технологій.

Слід відверто наголосити, що в сучасних умовах та країна, яка першою опанує потужні механізми соціально-економічних перетворень, особливо на місцевому рівні, внаслідок своєї спроможності встигати за змінами в світі, а ще краще — випереджати ці зміни, отримає суттєві переваги на світових ринках життєво важливих ресурсів.

Для України, низький рівень життя якої знаходиться в кричущому протиріччі з могутнім інтелектуально-духовним потенціалом її народу, таке досягнення вкрай потрібне і, водночас, цілком доступне. І в цьому сенсі створення механізмів успішного реформування або механізмів управління безперервними змінами на основі безмежного когнітивного-синергетичного людського ресурсу нашої країни набуває самостійного, самоцільного характеру, що в свою чергу є визначальним чинником забезпечення конкурентоздатності України в світі.

Зважаючи на цей факт, створення ефективних механізмів реалізації проголошених Президентом України Віктором Януковичем муніципальних реформ в Україні набуває особливої актуальності та потребує виконання низки першочергових проектно-аналітичних заходів, а саме:

а) розроблення таблиці відхилень, законодавчо затверджених або традиційно сформованих, українських стандартів життєдіяльності і життєзабезпечення від європейських з розрахунком вартості їх вирівнювання;

б) розробка переліку-класифікатора елементів та процесів повномасштабного механізму реалізації реформи місцевого самоврядування в Україні;

в) розроблення і впровадження системи показників результативності роботи всіх ланок влади і управ-

ління, яка б стимулювала інтенсивні інноваційні процеси в муніципальній сфері України;

г) розроблення та затвердження в установленому порядку узгодженого комплексу законодавчих і нормативних документів центральних і місцевих органів влади, необхідних для реалізації муніципальних реформ в Україні;

д) встановлення прямих науково-виробничих зв'язків з питань інноваційних технологій соціально-економічного розвитку з відповідними органами управління муніципальними реформами за кордоном;

е) розробка порядку обов'язкової сертифікації органів влади всіх рівнів відповідно до міжнародного стандарту управління якістю ISO 9001-2008 IDT;

ж) створення системи підготовки інноваційних менеджерів, здатних керувати виконанням завдань муніципальних реформ в Україні;

з) створення умов для діяльності державних, приватних та громадських госпрозрахункових інноваційно-виробничих центрів, які б займалися проектуванням, масовим впровадженням і супроводженням інноваційних і традиційних технологій муніципального соціально-економічного та соціально-гуманітарного розвитку;

и) створення національного банку муніципальних інноваційних технологій;

к) створення та проведення дослідного відпрацювання комплексу когнітивно-технологічної підтримки процесів проектування, впровадження і супроводу муніципальних реформ для всіх адміністративно-територіальних одиниць України;

л) створення системи взаємодії органів державної влади з засобами масової інформації з метою пропаганди ідей і завдань муніципальних реформ в Україні, висвітлення ходу та проблем їх реалізації з метою формування в суспільстві режиму найбільшого сприяння програмі муніципальних реформ;

м) консолідація ентузіастів створення механізму реалізації реформи місцевого самоврядування в Україні у високоінтегрований багаторівневий, багатогалузевий творчо-виробничий національний колектив з виробництва, впровадження і су-

проводу технологій інноваційного розвитку, створення умов для його високопродуктивної діяльності.

Громадська організація «Миколаївський міський інтелектуально-комп'ютерний клуб «Третя хвиля», створена в листопаді 2000 року. Як ентузіаст просування високих інформаційно-інноваційних технологій в муніципальну сферу України, зважаючи на вищенаведену парадигму, від свого імені на блозі «НАРОД-НА Микола» Інтернет-ресурсу www.mikola.net для вільного огляду громадою розмістила Інтернет-макет «Системи когнітивно-технологічної підтримки реформ Президента України на місцевому рівні на прикладі міста Миколаєва» (далі — Система). У цьому документі продемонстровано розроблені та прийняті нами проектно-конструкторські та суспільно-муніципальні проектні рішення. Зокрема:

а) визначена структура Системи у складі:

— загальноміської команди когнітивно-технологічної підтримки реформ Президента України у місті Миколаєві;

— проектно-аналітичної платформи супроводу повного життєвого циклу муніципальних реформаційних рішень;

— інструментально-технологічної Інтранет-Платформи маршрутного супроводу муніципальних реформаційних рішень;

б) розроблена система класифікації та кодування об'єктів, суб'єктів і процедур місцевих реформ, яка дозволяє всі просторово-адміністративні елементи реформ — від країни до окремого громадянина, від держави

та муніципалітету до окремого чиновника, від бізнес-структури до окремої ділової особи, від стратегії розвитку держави до надання окремих адміністративних послуг кожному громадянину — включити Україну, як в цілому, так і за окремими напрямками оцінювання і сферами життя, у світову систему міжнародного оцінювання серед 193 країн-членів ООН;

в) відпрацьований метод вертикально-горизонтального агрегування-деагрегування та візуалізації інформації щодо дореформеного, поточного і післяреформеного стану муніципальних об'єктів і процедур окремо та муніципального реформаційного середовища України в цілому, а також щодо світових практик успішного та невдалого муніципального реформування;

г) змакетований метод відкритого поіменного/постатейного голосування необмеженого числа експертів Системи за проектні реформаційні пропозиції щодо найкращих та найбезпечніших місцевих реформ;

г) практично освоєно метод застосування Web2.0-топологій, необмежених за обсягом, структурою, ієрархічністю та контентом, призначених для прозорого та безпечного обігу в закритій Інтранет-мережі даних, які будуть циркулювати в Системі та в об'єктах реформування;

д) відпрацьований і випробуваний метод розміщення в Інтернеті (Web 1.0, формат .php) проектно-аналітичної інформації у формі таблиць, що викликало великі труднощі, але підтвердило правильність нашого курсу на застосування й розвитку інструментально-технологічної платформи

«DotNet» Корпорації Майкрософт;

е) розроблено та прийнято для подальшого застосування інші системні рішення, не показані в Інтернет-макеті Системи, але необхідні для проведення й супроводу місцевих реформ в Україні, для підвищення її соціально-економічної конкурентоспроможності, її рейтингів у системах міжнародного оцінювання та зайняття гідного місця серед найуспішніших країн світу, як це проголошено Президентом України у його передвиборній програмі;

є) на етапі ініціативних інноваційних розробок, де право вибору проектною платформою належить винахіднику носію ідей наукомісткого продукту, для реалізації нашої ініціативи ми обрали програмні продукти та системні рішення Корпорації Microsoft, працездатність яких була нами доведена в режимі практичного використання.

У зв'язку з тим, що механізм реалізації реформи місцевого самоврядування повинен створити єдину когнітивно-синергетичну платформу, яка дозволить залучити високопродуктивний інтелектуально-активний та патріотично-відповідальний муніципальний загал України до виконання нею вимог Європейської хартії місцевого врядування та Міжнародної системи стандартів управління якістю ISO, і, таким чином, забезпечити своєчасне та безпечне проведення реформи місцевого самоврядування, яка стосується кожного громадянина, роботи зі створення такого механізму мають набути самотійного значення та найвищого пріоритету серед інших процесів реформування України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виступ Президента України на міжнародних муніципальних слуханнях «Розвиток належного врядування на місцевому та регіональному рівнях» 1 листопада 2011 року. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/21776.html>.
2. Виступ Президента України на засіданні Ради регіонів 21 березня 2013 року. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/27195.html>.
3. Ставнійчук М. Реформа, з якою Україна запізнюється на 20 років. // газета «Дзеркало тижня» - 30.11.2012 - № 44.
4. Маліков С. Україна та Європа — спільно до розвитку // журнал «Міське самоврядування та регіональний розвиток в Україні» — січень-березень 2013 рік — №1 — С. 3—7.
5. Дериев И. Облачные технологии как средство борьбы с экономическим кризисом // Компьютерное обозрение, № 21 (873), 18.05-25.05.2012. Режим доступа: http://ko.com.ua/oblachnye_tehnologii_kak_sredstvo_borby_s_ekonomicheskim_krizisom_64340.
6. ДСТУ ISO 9001:2009. Національний стандарт України. Система управління якістю. Вимоги. (ISO 9001:2008, IDT). Режим доступу: http://www.gereho.dp.ua/index/info_dstu_iso_9001-2009.html.
7. Каныгин Ю.М., Яковенко Ю.И. Введение в социальную когнитологию // АН Украины. Ин-т социол. — Киев: Наук. думка, 1992.
8. Кемпбелл Э., Лач К.С. Стратегический синергизм — СПб.: Питер - 2004.
9. Стехин П., Бунеев М. Стратегічне програмування регіонального розвитку України: можливості вдосконалення на основі інформаційно-комунікаційних технологій // журнал «Економічний часопис — XXI» — № 1 — 2004.